

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Prvostepena presuda od 6.III.1968.

Vijeće: dr Vladimir Borić, dr Vigor Vrbanić, ing. Oton Štajnhaus

Prijevoz kamionom - Vozarova odgovornost - Primjena prava - Vozarina - Slabo stanje ambalaže - Na prijevoz robe kamionom primjenjuju se pravna pravila bivših trgovačkih zakona - Vozar nema prava na vozarinu za robu koju je primio na prijevoz, a nije ju uručio primaocu - Vozar odgovara za štetu prouzrokovanu slabim stanjem vozila - Ako je vozar primio na prijevoz prijevoz robu upakovanu u očito nepodesnoj ambalaži, odgovoran je za štetu koja iz toga razloga bude prouzrokovana, ukoliko se nije, prilikom preuzimanja robe na prijevoz, ogradio od ovoga uzroka štete - Vozar je dužan nadoknaditi imaocu prava i posredničku proviziju za oštećenu ili izgublenu robu

Tužitelj je automobilsko poduzeće, a tuženik je pravni sljednik pošiljaoca robe na prijevoz. Tužitelj traži da mu tuženik isplati vozarinu za robu koju je preuzeo na prijevoz. Protiv tužbenog zahtjeva tuženik iznosi uglavnom ove razloge: da tužitelj nije svu robu koju je primio na prijevoz predao na odredištu, jer da je tokom puta prikolica u kojoj je roba (groždje) bila smještena bila oštećena, pa je jedan dio robe uništen. Za ovu štetu podiže protutužbeni zahtjev. U protutužbenom zahtjevu stavlja i iznos provizije koju je morao platiti za oštećenu i izgubljenu robu.

Očitujući se na prigovore i protutužbu izjavljuje tužitelj da je tačno da je prigodom prijevoza groždja tužiteljevim kamionom BG-257-86 i prikolicom BG-20-10 došlo do manjka groždja od 22.085 kg, ali do toga cijelog manjka nije došlo uslijed avarije tužiteljeve prikolice. U prikolici je bilo utovareno samo 18.015 kg groždja, ona je imala pred Zagrebom avariju - lom šasijske, i groždje koje se u njoj nalazilo mora je tužitelj po nalogu sudskog vještaka hitno prodati radi pokvarljivosti. Toj je avariji - po mišljenju tužiteljevu - znatno pridonio pošiljaočev izvršeni nepodesni način pakovanja groždja, koje je stavljeno u tovarne sanduke vozila u rinfuznom stanju, a trebalo je - već obzirom na daljinu puta - biti pakovano. Posljedica toga sastojala se u cijedjenju groždja uslijed pritiska i preranog vrenja na putu, što je uzrokovalo prskanje stranica na kamionu i prikolici i rastresanje groždja. Zbog navedenih pošiljaočevih propusta kod utovara došlo je do štete, pa nema na tužitelju nikakve odgovornosti za nastalu štetu, nego ju tuženik mora raspraviti s pošiljaocem.

Tužitelj je opet podneskom od 3.IV 1967. priznao da se nije ničim ogradio od tuženika za slučaj da zbog opisanog nepodesnog načina pakovanja groždja (rinfuza umotano samo u cerade) za vrijeme prijevoza dodje do štete. Ovo tužitelj nije učinio s razloga jer je smatrao da su tuženik i pošiljalac stručni i pozvaniji da ocijene postojanje takovog rizika.

Sud je u ovom sporu zauzeo slijedeća stajališta:

Tužitelj priznaje da je u spomenutom kamionu tuženiku izručio samo 7.930 kg groždja, odnosno da je tuženiku od na prijevoz preuzete količine izručio ukupno za 22.085 kg groždja manje (cijela prikolica 18.015 kg i manjak u kamionu 4.070 kg = 22.085 kg), no potpuno neosnovano smatra da prema odredbama CMR ima pravo tuženiku - bez obzira na prevezenu količinu groždja - zaračunati prevozninu za čitavu nosivost toga svoga kamiona - tj. za 12.000 kg.

Ponajprije takova odredba CMR uopće ne postoji, a pored toga se njegove odredbe mogu primjenjivati samo na međunarodne prijevoze motornim vozilima.

Prema pravnim pravilima imovinskog prava (paragraf 398. biv. hrv.trg. zakona) odgovoran je prijevoznik za svaku štetu koja od časa preuzeća do izručenja nastane na robu gubitkom ili oštećenjem, u koliko ne dokaže da je štetu uzrokovala viša sila i - među ostalim - manjci omota (pakovanja), koji se izvana ne mogu opaziti.

Tužitelju kao prijevozniku - po mišljenju vijeća - nije u konkretnom slučaju uspjelo dokazati da za predmetnu tuženiku nastalu štetu gubitkom 22.085 kg groždja za vrijeme prijevoza ne bi bio odgovoran.

Ovo s razloga što je nesporno da je tužitelj preuzeo na prijevoz za tuženika groždje utovareno, odnosno upakovano, na očigledno nepodesni i neodgovarajući način za tako dugu relaciju (rinfuza obloženo samo ceradama), ne upozorivši na to tuženika i ne ogrativši se od odgovornosti, pa je time uzeo na sebe i riziko za svu štetu koja iz toga nastane. Nadalje s razloga što je utvrđeno da je do djelomične propasti i (bez odobrenja tuženikova izvršene) djelomične prodaje groždja utovarenog u prikolicu BG-20-10 (18.015 kg) došlo zbog kvara na tom tužiteljevom vozilu. Taj se kvar - prema izjavi tužiteljevih vozača, nespornom zapisniku o pregledu robe od 21. i 22.X 1966. i utvrđenjima u zapisniku sudskog vještaka od istoga dana, te izjavi tužiteljevog vozača u zapisniku od 20.X 1966. - desio zbog saobraćajne nezgode, koja se sastojala u lomu

šasije, oštećenju osovine i stranica, te prikolice uslijed pomicanja tereta.

Kako se dakle radi o avariji (kvaru) tužiteljevog vozila - iz gore navedenih čisto tehničkih razloga koji se odnose na samo vozilo - odgovoran je, po mišljenju vijeća, tužitelj kao prevoznik tuženiku za svu štetu koja je time tuženiku učinjena.

Prema mišljenju potpisnika spomenutih zapisnika od 21. i 22.X 1966.god. (među kojima se nalazi i vještak OZ-a predmetni je način pakovanja (groždje u rasutom stanju, stranice obložene ceradom) za dugu relaciju bio očito nepodesan i neodgovarajući.

Budući da je tužitelj preuzeo na prijevoz groždje utovareno (upakovano) na opisani očigledno nepodesan i za tako dugu relaciju neodgovarajući način, ne može ga - po mišljenju vijeća - ekskulpirati činjenica da je to učinio prema zahtjevu, odnosno pogodbi s pravnim prednikom tuženikovim.

Ovo s razloga što je tužitelj veliko i visoko stručno transportno poduzeće za unutrašnji i međunarodni saobraćaj, pa mu je zbog toga već kod utovara groždja moralo pasti u oči i moralo biti poznato da je opisani način pakovanja neodgovarajući i nepodesan pogotovo za tako dugu relaciju. Bila je stoga - po mišljenju vijeća - dužnost tužiteljeva, kao visokog stručnog i savjesnog transportera, da na to upozori pravnog prednika tuženikova da eventualno takav prijevoz otkloni, tražeći ispravno pakovanje, ili da se bar izričito ogradi da ne odgovara za bilo kakovu štetu do koje bi došlo zbog takvog načina pakovanja i transporta.

Kako to tužitelj nije nesporno učinio, odgovoran je i zbog toga - po mišljenju vijeća - za predmetnu tuženiku nastalu štetu.

Što se tiče manjka od 4.070 kg groždja u tužiteljevom kamionu BG-257-86 i za taj je manjak - po mišljenju vijeća - tužitelj odgovoran tuženiku. Ovo s razloga što je prema izjavi tužiteljevog šofera u zapisniku od 20.X 1967. do toga manjka došlo zbog loše ceste, od čega su popucale šarke od stranice na donjem dijelu, stranica se istegla i popucala, prsnula cerada i mošt curio - dakle i opet iz razloga za koje odgovara tužitelj kao vozar.

Gore navedenoj tuženikovoju šteti na robi od N.din. 27.606,15 valja - po mišljenju vijeća - nadodati jedino 1% posredničke provizije, koju je tuženik platio za tu kupoprodaju "Slovenijaprometu" Ljubljana, jer to slijedi iz origi-

nalnog računa toga poduzeća broj 630 od 10.X 1966.

V.B.

Bilješka. - U gornjoj presudi sud je stao na stajalište da u unutrašnjem cestovnom prijevozu robe treba primijeniti pravna pravila bivših trgovačkih zakona. Međutim Viši privredni sud SRH u Zagrebu već duže vremena konstantno zauzima stajalište da i za unutrašnji prijevoz treba, u nedostatku pozitivnih propisa, primijeniti propise Međunarodne konvencije o ugovoru za prijevoz robe cestom (CMR Konvencija). Ne ulazeći u detaljniju analizu stajališta gornje presude jedino želimo istaći da je, po našem mišljenju, sud pogriješio kad je vozara obvezao na naknadu posredničke provizije. Posrednička provizija spada među tzv. štetu za koju vozači ne odgovaraju ukoliko ne nastupi slučaj kvalificirane krivnje, a o takvoj krivnji u gornjem sporu nije se radilo.

B.J.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Prvostepena presuda od 6.V 1968.

Vijeće: Zvone Rihtman, prof.dr Natko Katičić, prof.dr Branko Jakaša

Prijevoz stvari morem - Dispozitivnost propisa Zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova - Prekid putovanja zbog ratnih prilika - Valjanost klauzule kojom brodar ugovara da u slučaju prekida putovanja zbog ratnih prilika ima prava na punu vozarinu - Stranke mogu dispozitivne propise Zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova mijenjati samo u granicama moralnih shvaćanja i načela poštenja i savjesnosti u prometu - Klauzula kojom brodar sve rizike prekida putovanja zbog ratnih prilika prebacuje na korisnika prijevoza, protivi se navedenim principima - Ova bi se klauzula mogla primijeniti u slučaju kad bi do prekida putovanja, ili poduzimanja nekih drugih mjera izazvanih ratom, došlo prvenstveno radi spasavanja tereta

Medju strankama je nesporno, da je na temelju zaključnice o prijevozu morem od 6.I 1967. godine i Addenduma od 10.V 1967. tužilac ukrao u Rijeci na tuženikov brod "Jelsa" jednu partiju čeličnih cijevi radi prijevoza u Akabu, o čemu je tuženik izdao teretnicu broj 15 od 30.V 1967. godine, kojom je ujedno potvrdio da mu je tužitelj unaprijed platio ugovorenu vozarinu.